

Streszczenie

W artykule omówiono badania, których celem było sprawdzenie, jak wybrani respondenci – psycholodzy i policjanci – oceniają diagnostyczność symptomów kłamstwa. Ocenie poddano 16 symptomów werbalnych i niewerbalnych (behawioralnych), wymienianych w literaturze jako najbardziej typowe i najczęściej towarzyszące kłamstwu. W badaniu uczestniczyło 100 policjantów i 101 psychologów. Mieli oni za zadanie pogrupować symptomy wedle kategorii: „występują często”, „występują rzadko”, „nie występują nigdy”. Badani twierdzili, że w swojej pracy muszą często rozpoznawać, czy ich rozmówca mówi prawdę, czy kłamie; byli też przekonani, że potrafią trafnie rozpoznawać kłamstwo, posługując się oceną symptomów werbalnych i niewerbalnych. Temu ostatniemu przeczą wszystkie dotychczasowe badania eksperymentalne, których wyniki opublikowano.

W większości przypadków policjanci i psycholodzy biorący udział w badaniu byli zgodni, że symptomem, na którego podstawie najpewniej można zdiagnozować, czy dana osoba kłamie, jest unikanie wzroku (143 odpowiedzi „występuje często”). Za najmniej diagnostyczny symptom uznano dużą częstotliwość mrugania (47 badanych twierdziło, że występuje on często) oraz drapanie się po głowie (51 respondentów udzieliło odpowiedzi „często”). Zbieżność opinii badanych była znaczna. Nie stwierdzono istotnych różnic w grupach zawodowych, wiekowych ani określonych przynależnością do płci. Wyniki badań pozostają w zgodności z wynikami badań innych autorów, że umiejętność rozpoznawania kłamstwa rozmówcy nie jest zdeterminowana ani wykształceniem, ani zawodem, ani płcią, ani wiekiem rozpoznającego.